

Nr 294.

Kungl. Maj:ts nådiga proposition till riksdagen angående anvisande av medel för utförande av vissa reparations- och ändringsarbeten å de i kvarteret Grönlandet norra i Stockholm befintliga byggnaderna; given Stockholms slott den 12 april 1918.

Under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed föreslå riksdagen att för utförande, i enlighet med vad i ovannämnda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden närmare utvecklats, av vissa reparations- och ändringsarbeten å de i kvarteret Grönlandet norra i Stockholm befintliga byggnaderna å extra stat för år 1919 under sjunde huvudtiteln anvisa ett reservationsanslag å 1,120,000 kronor.

De till ärendet hörande handlingar skola tillhandahållas riksdagens vederbörande utskott; och Kungl. Maj:t förbliver riksdagen med all kungl. nåd och ynnest städse välbevågen.

GUSTAF.

F. V. Thorsson.

*Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 12 april
1918.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern EDÉN,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena HELLNER,
Statsråden: PETERSSON,
 SCHOTTE,
 PETRÉN,
 NILSON,
 LÖFGREN,
 friherre PALMSTIERNA,
 RYDÉN,
 UNDÉN,
 THORSSON.

Efter gemensam beredning med chefen för civildepartementet anförde chefen för finansdepartementet, statsrådet Thorsson följande.

Historik.

I en den 18 februari 1916 till riksdagen avlåten proposition, nr 108, föreslog Kungl. Maj:t riksdagen medgiva, att den vetenskapsakademien tillhöriga fastigheten nr 5 i kvarteret Grönlandet norra i Stockholm finge för statsverkets räkning inköpas för en summa av 650,000 kronor ävensom att för gäldande av köpeskillingen finge tagas i anspråk vissa i propositionen närmare angivna medel.

Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning blev av riksdagen bifallen, varefter Kungl. Maj:t den 17 april 1916 dels uppdrog åt kammarkollegium att genom sitt advokatfiskalsämbete för Kungl. Maj:ts och kronans räkning före den 1 maj 1916 avsluta köpeavtal rörande

fastigheten, dels ock anbefalld statskontoret att till säljaren utbetala köpeskillingen.

Genom förvärvet av omförmälda fastighet har Kungl. Maj:t och kronan, som redan förut var ägare till övriga tomter, nr 1, 2, 3 och 4, i kvarteret Grönlandet norra, kommit i besittning av hela det värdefulla området mellan Drottninggatan, Kammakaregatan, Holländaregatan och Vallingatan i Stockholm med därå uppförda byggnader. Kvarteret har en sammanlagd tomtareal av 4,742.3 kvadratmeter, därav 2,586 kvadratmeter belöpa å tomterna nr 1, 2, 3 och 4 och återstoden 2,156.3 kvadratmeter å tomten nr 5.

På sätt av det vid ovannämnda proposition fogade utdraget av statsrådsprotokollet över finansärenden den 18 februari 1916 framgår, var Kungl. Maj:ts framställning om inköp av förberörda fastighet föregången av omfattande utredningar, innefattande bland annat förslag rörande det lämpligaste utnyttjandet av det fastighetskomplex, till vilket staten vid bifall till framställningen skulle bliva ägare. Det tyngst vägande skälet för ifrågavarande fastighetsförvärv var, enligt vad den av departementschefen vid ärendets föredragning lämnade redogörelsen för de verkställda utredningarna m. m. giver vid handen, nödvändigheten att snarast möjligt tillgodose åtskilliga ämbetsverks och andra statsinstitutioners behov av förbättrade lokaler och ökade utrymmen. Särskilt för medicinalstyrelsen var redan vid denna tidpunkt behovet av tjänligare ämbetslokaler i hög grad trängande — något som ock med skärpa framhålles i ett av medicinalstyrelsen avgivet och av departementschefen refererat utlåtande av den 20 mars 1915, till vilket jag senare skall återkomma. Såväl överintendentsämbetet som de av chefen för finansdepartementet tillkallade sakkunniga för utarbetande av förslag till en allmän plan för statens byggnadsverksamhet i Stockholm synas ock hava varit av den mening, att inom ifrågavarande byggnader plats i främsta rummet borde beredas för medicinalstyrelsen. I dylikt hänseende tillåter jag mig nämna, att ett av berörda sakkunniga utarbetat, i skrivelse den 19 februari 1915 framlagt förslag i fråga om byggnadernas disposition utmynnade i en hemställan, att byggnaderna skulle ändras, påbyggas och iordningställas i syfte att bereda tjänstelokaler åt medicinalstyrelsen ävensom statsmedicinska anstalten — med undantag för dess stallar — tandläkarinstitutet och tillsvidare eventuellt jämväl meteorologiska centralanstalten.

Även departementschefen yttrade sig vid föredragning inför Kungl. Maj:t av ovannämnda inköpsärende i samma riktning. Han förklarade sig visserligen icke för det dåvarande vara beredd att uttala något bestämt omdöme i fråga om vilka statsinstitutioner lämpligast borde

inrymmas i ifrågavarande fastigheter, men framböll samtidigt, att mycket syntes honom tala för, att där borde beredas lokaler för de tre med varandra sammanhörande institutionerna medicinalstyrelsten, statsmedicinska anstalten och tandläkareinstitutet. Innan beslut härom fattades, borde dock ytterligare utredning verkställas angående omfattningen av dessa institutioners lokalbehov och först i samband med dylikt beslut borde frågan om anvisande av medel för möjliggörande av fastigheternas användande för deras nya ändamål upptagas till behandling.

I anslutning till den mening rörande behovet av ytterligare utredning, som av departementschefen sålunda uttalats, beslöt Kungl. Maj:t den 23 juli 1916, sedan riksdagen anmält sitt beslut om bifall till framställningen om inköp av tomten nr 5, att uppdraga åt överintendentsämbetet att uppgöra och till Kungl. Maj:t inkomma med förslag rörande användandet av ej mindre nämnda fastighet än även de Kungl. Maj:t och kronan redan förut tillhöriga fastigheterna i kvarteret Grönlandet norra.

Med anledning härav uppdrog överintendentsämbetet den 15 augusti 1916 åt tjänstgörande arkitekten hos ämbetet Bror Almquist att — efter samråd med vederbörande inom medicinalstyrelsen och tandläkareinstitutets lärarråd — upprätta och till ämbetet avgiva förslag till användandet av här ifrågavarande fastigheter för medicinalstyrelsens, statsmedicinska anstaltens (med undantag för dess stallar) samt tandläkareinstitutets behov, därvid tillika borde tillses, huruvida icke, åtminstone tillsvidare, lokaler för meteorologiska anstalten kunde inom fastigheterna beredas.

Arkitekten
Almquists för-
slag av den
1/12 1916.

Till fullgörande av berörda uppdrag avgav arkitekten Almquist den 1 december 1916 ett vidlyftigt, av ritningar och kostnadsberäkningar åtföljt förslag i ämnet. Förslaget — däri dock beredande av lokaler för meteorologiska centralanstalten, med hänsyn till behovet av reservutrymmen för övriga av de till inhysande i byggnaden ifrågasatta institutionerna ej ingick — upptog, förutom betydande ändrings- och reparationsarbeten, utbyggnad av våningen 3 trappor upp samt påbyggnad av en lättare vindsvåning. Kostnaderna för arbetets utförande beräknades med dåvarande byggnadspriser uppgå till ett sammanlagt belopp av 1,506,000 kronor, fördelat i följande poster:

själva byggnadsarbetet	820,000 kr.
värme- och ventilationsanläggningar samt varmvattenledning	185,000 »
gas-, vatten- och avloppsledningar	210,000 »
elektrisk belysnings- och kraftinstallation, inclusive hissar	129,500 »
ritningar och kontroll samt oförutsedda utgifter	161,500 »
	<hr/>
	Summa 1,506,000 kr.

Överintendentsämbetet, som med eget yttrande den 5 december 1916 till Kungl. Maj:t överlämnade ifrågavarande förslag, förklarade sig för sin del icke hava något emot förslaget att erinra. Tillika meddelade ämbetet, att, därest Kungl. Maj:t — i enlighet med vad ämbetet funne med fog kunna ifrågasättas — skulle finna lämpligt, att de utrymmen, som i förslaget ansetts böra avsättas såsom nödiga reservlokaler för de institutioner, vilka föreslagits skola uti byggnaderna fast inrymmas, omedelbart inreddes för att såsom tillfälliga lokaler tillsvidare upplåtas till kommittéer och dylika delegationer och tilläventyrs jämväl åt meteorologiska anstalten, ett dylikt tillvägagående enligt hos ämbetet gjorda beräkningar komme att draga en ytterligare kostnad av 85,000 kronor.

*Myndigheten
nas yttranden
över 1916 års
förslag m. m.*

Vid överintendentsämbetets utlåtande funnos fogade av medicinalstyrelsen samt tandläkareinstitutets lärarråd avgivna yttranden över förslaget. Medicinalstyrelsen förklarade sig för sin del — allenast med en del mindre detaljmärkningar — godkänna detsamma. Jämväl tandläkareinstitutets lärarråd ställde sig gynnsamt mot förslaget, om än viss tvekan enligt lärarrådets mening förefanns, huruvida detsamma lämnade möjlighet för beredande av det ökade utrymme, som vid en väntad utveckling av institutets verksamhet kunde komma att erfordras. I sistnämnda hänseende anförde lärarrådet bland annat följande:

»I sammanhang härmed finner lärarrådet sig emellertid pliktigt att anföra några omständigheter, som på senaste tid framkommit, och som möjligen kunna inverka på byggnadsfrågan. Sålunda har till lärarrådet den 30 september d. å. från kungl. medicinalstyrelsen för yttrande remitterats ärende angående ifrågasatt utvidgning av tandläkareinstitutet, för att detta skulle kunna utexaminera ett väsentligt större antal tandläkare för år än vad nu är fallet. Det i remitterade ärendet anmärkta förhållandet gäller i första rummet brist på tandläkare för landets folkskolor, men där påpekas ock, att överhuvud tillgången inom landet på tandläkare är för knapp i förhållande till den sig hastigt stegrade efterfrågan på tandläkare. Det är lärarrådet ock bekant, att särskilt tillkallade sakkunniga inom kungl. civildepartementet f. n. arbeta med utredning angående effektiv vård av skolungdomens tänder, och att jämväl bland dessa sakkunniga dryftats kraven på en betydande ökning av de årligen vid tandläkareinstitutet utexaminerade. Härtill kommer, att också ordnandet av den militära tandvården synes ställa ökade krav på läroverket.

Lärarrådet, som finner berörda frågor synnerligen viktiga, har ock lämnat sitt svar till kungl. medicinalstyrelsen och hemställt om utredning angående statens behov av tandläkare. Visserligen har antalet av de årligen utexaminerade under de 20 år, under vilka läroverket verkat såsom en av staten ordnad och understödd undervisningsanstalt, väsentligen ökats, så att antalet utexaminerade numera utgör cirka 30 för år mot 15 för år under 1890-talet, och lärarrådet har tänkt sig fortfarande någon ökning till ett 40-tal utexaminerade, så snart nya läroverkslokaler kunna beredas för så stort antal lärjungar. Emellertid har lärarrådet icke ansett sig kunna taga eget initiativ till än hastigare utvidgning, så länge ännu inga ordinarie befattningar inom stat eller kommun stode att vinnas av tandläkare, utan dessa vore efter avlagd examen ännu alltjämt hänvisade till privatpraktikens mindre betryggande ställning.

Skulle en av lärarrådet såsom nödvändig förutsedd utredning av vad landet verkligen behöver för att få tillräckligt antal tandläkare, särskilt ock för folkskolan och militären, finna, att behovet av årligen utexaminerade tandläkare kanske skulle stiga till det dubbla av det nuvarande, då bliva de nu beramade nya lokalerna inom kungl. vetenskapsakademiens f. d. hus otillräckliga.»

Kort efter framläggandet av ovannämnda byggnadsförslag visade det sig emellertid vid en på begäran av tandläkareinstitutets inspektor av överintendentsämbetet företagen närmare undersökning rörande det reservutrymme, som enligt förslaget skulle kunna inom byggnaderna åstadkommas, att detta utrymme icke var tillräckligt för att vid en såsom alltmer oundviklig betraktad utvidgning av tandläkareinstitutets verksamhet kunna tillgodose institutets ökade lokalbehov. Då sålunda inrymmandet av tandläkareinstitutet i här ifrågavarande byggnader icke skulle innebära någon definitiv lösning av institutets lokalfråga utan sannolikt endast bliva ett provisorium av kort varaktighet, ansågs det framlagda byggnadsförslaget, som bland annat hade till ändamål att slutgiltigt ordna tandläkareinstitutets lokalförhållanden, icke innebära sådana fördelar, att detsamma borde komma till utförande; och föranledde förslaget förty icke någon Kungl. Maj:ts åtgärd.

Till följd härav befinna sig byggnaderna å kvarteret Grönlandet norra alltjämt i sitt gamla, delvis mycket otillfredsställande skick. I desamma finnas för närvarande inrymda Drottningens centralkommitté (skräddare- och stickverkstad m. m.), etnografiska samlingarna, meteorologiska centralanstalten, vetenskapsakademiens fysiska institution samt en del kommittéer, varjämte den i byggnaden befintliga hörsalen användes för uthyrning.

Vissa ämbets-
verks och in-
stitutioners,
särskilt m di-
cinalstyrel-
sens, behov av
förbättrade
lokaler.

Frågan om beredande av nya lokaler för de verk och institutioner, vilka enligt förberörda byggnadsförslag skolat inrymmas i fastigheterna

i kvarteret Grönlandet norra, kvarstår sålunda alljämt olöst. Medicinalstyrelsen är fortfarande inrymd i kronans fastighet nr 2 och 3 i kvarteret Cepheus med adressnummer 9 vid Svartmangatan, varjämte för styrelsens räkning förhyres en lägenhet i det angränsande huset, nr 11 vid samma gata. För statsmedicinska anstalten förhyras lokaler, för de rättskemiska och farmaceutiska avdelningarna i huset nr 18 vid Regeringsgatan och för den medicinskt-bakteorologiska avdelningen i huset nr 15 och 17 vid Vasagatan. Tandläkareinstitutet slutligen bedriver liksom förut sin verksamhet i vissa i huset nr 46 vid Malmskillnadsgatan förhyrda lokaler.

Såsom jag redan nämnt, har emellertid särskilt för medicinalstyrelsen behovet av nya ämbetslokaler sedan åtskilliga år tillbaka varit i hög grad trängande. Olägenheterna av de otillräckliga och bristfälliga lokaler, till vilka styrelsen har sin verksamhet förlagd, hava emellertid under årens lopp blivit alltmera kännbara och äro för närvarande så stora, att frågan om anskaffande av lämpligare lokaler för styrelsen icke längre lärer kunna undanskjutas.

Angelägenheten av snara åtgärder i syfte att få de gamla lokalerna utbytta mot andra tjänligare sådana har ock av medicinalstyrelsen vid upprepade tillfällen med skärpa framhållits. Sålunda anförde medicinalstyrelsen i det av mig förut omnämnda utlåtande, som styrelsen den 20 mars 1915 avgav i anledning av det då framkomna förslaget om styrelsens förflyttning till kvarteret Grönlandet norra, i nu ifrågavarande hänseende följande:

»Medicinalstyrelsens vid flera tillfällen vitsordade behov att så snart ske kan få sina nuvarande bristfälliga ämbetslokaler utbytta emot tjänliga sådana har under senare tid blivit ännu mera trängande än tillförne. Styrelsens från och med början av år 1915 genomförda omorganisation till byråsystem med därav föranledd ökning av personal har tvingat styrelsen att till det yttersta utnyttja varje befintligt utrymme i de redan förut otillräckliga lokalerna. Detta har medfört, att styrelsen nödgats som tjänsterum för vissa byråers personal godtaga lokaler, vilka icke i någon mån kunna anses uppfylla de fordringar, som ur sanitär synpunkt måste ställas på en arbetslokal. Så till exempel äro styrelsens allmänna byrå, medicinalbyrå och kamerabyrå inrymda i en våning, vilkens tillgång å dagsljus är så svag, att arbetet i ett flertal rum året om måste, även under den ljusaste tiden på dygnet, förrättas vid artificiell belysning. Vilken hälsofara och svårighet i arbetet ett sådant förhållande medför för styrelsens tjänstemän torde ligga i öppen dag. För erhållande av absolut oundgängligt utrymme har styrelsen vidare nödgats förhyra en del lokaler i det fastighetsaktiebolaget Stockholm tillhöriga, invid styrelsens fastighet belägna huset med adressnummer 11 vid Svartmangatan. Då någon säkerhet för varaktigheten av förenämnda hyresavtal icke finnes eller kan åvägabringas, måste ifrågavarande anordning betecknas som en allt utom tillfredsställande nödfallsutväg. Oaktat den genom berörda hyresavtal tillsvidare vunna lokalutvidgningen är styrelsen

Medicinalstyrelsen i utlåtande den 20 mars 1915.

emellertid så trångbodd, att en del av styrelsens ordinarie personal måste åtnöja sig med arbetsrum, som hava en golvyta af allenast 5.85 kvadratmeter. Det hälsofarliga och för expeditjonsarbetets säkerhet vådliga i en sådan trångboddhet gör, att varje års förlängning av det nuvarande tillståndet måste anses medföra avsevärd skada och risk. Härtill kommer, att de bostadslokaler, som disponeras av styrelsens portvakt med familj, äro av sådan beskaffenhet, att de, därest de tillhandahölles av enskild person, säkerligen icke skulle undgå att ur hälsovårdssynpunkt utdömas, ett förhållande, som enligt styrelsens förmenande icke kan anses vara med statens värdighet förenligt.»

Sedan det därefter visat sig, att det år 1916 uppgjorda förslaget till ombyggnad av fastigheterna i kvarteret Grönlandet norra samt förflyttning till sagda kvarter av bl. a. medicinalstyrelsen, av skäl för vilka jag ovan redogjort, icke kunde föranleda någon Kungl. Maj:ts åtgärd, ingick medicinalstyrelsen den 27 juli 1917 till dåvarande chefen för civildepartementet med en utförligt motiverad framställning om åtgärder för ordnande av styrelsens lokalfråga. Efter att i korthet hava erinrat om, vad styrelsen i förberörda utlåtande den 20 mars 1915 anfört i fråga om behovet av förbättrade lokaler ävensom om vad därefter från statens sida i saken åtgjorts, anförde medicinalstyrelsen i skrivelsen följande:

Medicinalstyrelsen i skrivelse den 27 juli 1917.

»Efter vad sålunda i ärendet förekommit ansåg sig medicinalstyrelsen hava anledning förutsätta, att förslag om inredning av ämbetslokal för styrelsen i den för statsverkets räkning inköpta byggnaden i kvarteret Grönlandet norra skulle komma att föreläggas 1917 års riksdag, och att således frågan om beredande åt styrelsen av tjänliga arbetslokaler skulle inom den närmaste tiden få sin lösning. Med hänsyn härtill ansåg sig styrelsen, oaktat olägenheterna av de nuvarande ämbetslokalerna för varje månad bleve alltmera kännbara, icke böra för det dåvarande vidtagna ytterligare åtgärder i ärendet. Tjugusex hos styrelsen anställda tjänstemän och biträden ingingo emellertid den 6 mars 1917 till undertecknad generaldirektör med en skrivelse, däri de, under åberopande av styrelsens trångboddhet och ämbetslokalernas olämplighet, hemställde, att åtgärder måtte om möjligt i den närmaste framtiden vidtagas för beredande åt styrelsens tjänstemän av tillräckliga och lämpliga arbetslokaler, antingen genom förflyttning av hela ämbetsverket eller genom provisorisk utökning av de nuvarande lokalerna. Ifrågavarande framställning överlämnades av undertecknad generaldirektör med skrivelse den 9 mars 1917 till dåvarande statsrådet och chefen för kungl. civildepartementet, under hemställan, att statsrådet benäget ville behjarta de i densamma uttryckta önskemålen och förhoppningarna.

Emellertid har Kungl. Maj:t icke funnit skäl att framlägga proposition i ärendet till innevarande års riksdag. De i medicinalstyrelsens underdåniga utlåtande den 20 mars 1915 framhållna olägenheterna av styrelsens otillräckliga ämbetslokaler hava under tiden alltmera stegrats. Medicinalstyrelsens personal har på grund av arbetets utveckling måst gradvis ökas, så att antalet befattningshavare i styrelsen, vilket vid den nuvarande organisationens ikraftträdande den 1 januari 1915 utgjorde

43, numera är 53. I detta antal äro icke inräknade den jämlikt kungl. brev den 19 augusti 1915 förordnade särskilda föredraganden för export- och importärenden samt hans biträden, för vilka befattningshavare tjänstelokaler beretts genom förhyrning av rum i ett hus vid Skeppsbron. De övriga tio nytillkomna befattningshavarna äro samtliga för sin tjänstgöring hänvisade till det utrymme, som kunnat åstadkommas i styrelsens hittillsvarande lokaler. Då dessa lokalers otillräcklighet redan förut var av så besvärande art, som medicinalstyrelsens ovanberörda utlåtande den 20 mars 1915 giver vid handen, torde det vara uppenbart, vilka hart när olidliga arbetsförhållanden bristen på utrymme för närvarande framkallat. Som exempel på de rådande svårigheterna tillåter sig medicinalstyrelsen nämna, att överinspektören för sinnessjukvården i riket icke kunnat beredas något arbets- eller mottagningsrum, utan är hänvisad att hava sin arbetsplats vid styrelsens sessionsbord och sina mottagningar av besökande i väntrum eller tamburer. Jämväl veterinäramanuenssen har måst anvisas arbetsplats i sessionssalen. Registrators-expeditionen är inrymd i ett enda rum av storleken 4 meter i fyrkant. I detta rum, där registratorn och registratorsbiträdet hava sina arbetsplatser och där arkivet för de senare åren förvaras, mottagas de besökande, vilka önska taga del av till registratorn ingivna handlingar, och i detta rum få de besökande så gott sig göra låter verkställa avskrifter av de ingivna handlingarna.

Såsom medicinalstyrelsen redan förut framhållit, har den rådande bristen på utrymme icke kunnat undgå att inverka ofördelaktigt på såväl snabbheten som säkerheten i styrelsens expedition. Av nutida fordringar påkallade förbättringar i expeditionsmetoderna kunna på grund av de otjänliga lokalförhållandena icke genomföras, och krav på utrymme för de mest trängande ändamål hava måst avvisas. Så t. ex. har förvaringen av styrelsens byggnadsritningar till rikets hospital från styrelsens arkitekt framkallat anmärkningar, som måste erkännas vara synnerligen befogade, men utrymmesförhållandena hava omöjliggjort varje förbättring i detta liksom i åtskilliga andra avseenden.

De alltmera ökade svårigheterna hava föranlett styrelsen att undersöka, huruvida åtminstone någon provisorisk utökning av de till styrelsens disposition stående lokalerna skulle kunna vinnas. De undersökningar, som i sådant avseende företagits, hava emellertid icke givit något resultat.

Under trycket av de stegrade olägenheterna finner sig styrelsen föranlåten att vända sig till herr statsrådet med vördsam anhållan om herr statsrådets medverkan till åstadkommande av en antaglig lösning av styrelsens lokalfråga. Efter omsorgsfullt överbäggande har styrelsen kommit till den uppfattningen, att det numera icke är styrelsen möjligt att inom de till styrelsens disposition stående lokalerna bereda det utrymme, som för styrelsens arbete är oundgängligen erforderligt, utan att anskaffande så snart ske kan av nya ämbetslokaler är en tvingande nödvändighet. På grund härav får medicinalstyrelsen vördsamt anhålla, att herr statsrådet måtte vidtaga åtgärder för att styrelsen så snart ske kan måtte erhålla tillräckligt rymlig och i övrigt tjänlig ämbetslokal.»

I den av medicinalstyrelsen omförmälda skrivelsen från styrelsens tjänstemän och biträden framhålles likaledes, såsom motivering för framställningen om anskaffande av andra tjänstelokaler, de svåra brister, varmed de gamla lokalerna vore behäftade. Husets läge vid en av gamla stadens smala gator vore, yttras i skrivelsen, ägnat att omöjlig-

göra tillräcklig tillförsel av ljus för åtskilliga av tjänsterummen. Direkt solljus bleve under sådana förhållanden en sällsynthet. Rummens storlek lämnade ofta åtskilligt övrigt att önska och ventilationsanordningar saknades i regel. De kalla, provisoriskt inbyggda stentrapporna vore icke lämpliga för den livliga inomhustrafik, som där måste äga rum med hänsyn till de olika tjänsterummens fördelning i tre våningar. Utom dessa olägenheter tillkomme en för varje dag alltmera ökad trångboddhet. Arbetet i ett ämbetsverk vore av den art, att varje tjänsteman borde såvitt möjligt tillförsäkras ostördhet och lugn under utövningen av sin tjänst. Han borde kunna göra anspråk på en alltefter arbetets vikt och beskaffenhet lämpad arbetslokal. De flesta tjänstemän borde fördenskull om möjligt få disponera ett eget arbetsrum. Av de övriga borde ej flera än två placeras i samma rum; i annat fall kunde de icke undvika att störa varandra.

I anledning av medicinalstyrelsens ovannämnda framställning och då, på sätt redan nämnts, även statsmedicinska anstaltens lokalfråga alltjämt stod olöst, uppdrog på sommaren år 1917 dåvarande chefen för finansdepartementet statsrådet Carleson, till vilken medicinalstyrelsens nyssberörda framställning från civildepartementet överlämnats, åt chefen för överintendentsämbetet, nuvarande generaldirektören Carl Möller, att låta verkställa förnyad utredning rörande användandet av kvarteret Grönlandet norra för tillgodoseende av medicinalstyrelsens och statsmedicinska anstaltens lokalbehov med minsta möjliga ändring av byggnaderna.

En dylik utredning har nu enligt vederbörligt uppdrag verkställt av samme person, som utarbetat det år 1916 framlagda, mera omfattande förslaget i fråga om utnyttjandet av fastigheterna i kvarteret Grönlandet norra, arkitekten Bror Almquist. Utredningens resultat föreligger i ett av Almquist den 12 februari 1918 avgivet tjänstememorial med tillhörande kostnadsberäkningar och ritningar, som av byggnadsstyrelsen med eget yttrande den 28 februari 1918 till Kungl. Maj:t överlämnats.

*Arkitekten
Almquists
förslag av
den 12
februari 1918.*

Det av arkitekten Almquist utarbetade nya förslaget avser, att inom det å kvarteret Grönlandet norra uppförda byggnadskomplexet utan någon påbyggnad, endast genom reparationer och lämpliga inredningsarbeten, bereda lokaler för medicinalstyrelsen och två av statsmedicinska anstaltens tre avdelningar, nämligen de rättskemiska och farmaceutiska laboratorierna. Dessutom skulle i byggnaderna kvarbliva flertalet av de nu därstädes inrymda institutionerna. För detta förslag

skall jag nu i anslutning till Almquists ovannämnda tjänstememorial i korthet redogöra.

Efter att inledningsvis hava omnämnt det tidigare avgivna, mera omfattande förslaget samt anledningen till, att detsamma icke föranlett någon Kungl. Maj:ts åtgärd, meddelar Almquist till en början, att byggnaderna för närvarande befinna sig i ett mycket otillfredsställande skick, särskilt vad yttertak, fasader och värmeledning beträffar, vadan under alla förhållanden, särskilt med tanke på byggnadernas bestånd, en ganska omfattande reparation inom den allra närmaste tiden ofrånkomligen måste vidtagas med desamma. Lämpligast och minst kostsamt kunde då, enligt Almquists mening, inredandet av lokaler för de ovannämnda statsinstitutionerna ske i samband med denna genomgripande reparation.

Almquist erinrar vidare om, att enligt det av honom år 1916 uppgjorda förslaget det huvudsakligaste antalet lokaler för medicinalstyrelsens behov inrymdes i den del av byggnadskomplexet, som nu upptoges av Drottningens centralkommitté, samt att detta förslag ansetts innebära en tillfredsställande lösning av medicinalstyrelsens lokalfråga. Med tanke på sistnämnda förhållande och då svårigheterna att bereda utrymmen för statens institutioner för närvarande vore synnerligen stora, hade Almquist, yttrar han i memorialet vidare, vid förslagets utarbetande sökt att så litet som möjligt vidtaga några förändringar med de nu inom egendomen inrymda statsinstitutionernas lokaler. Då det emellertid, enligt vad Almquist inhämtat, i varje fall vore meningen att söka på annan plats tillgodose Drottningens centralkommittés utrymmesbehov, ansåge han det mest lämpligt att nu åter tänka på omändrandet och inredandet av ovannämnda kommittés lokaler för medicinalstyrelsens räkning, detta så mycket mer som det nu åt kommittén upplättna utrymmet vore för sitt ändamål otillräckligt. Därvid hade Almquist tänkt sig, att den gården avdelande mittbyggnaden ävensom hörsalen skulle, ovan två trappor upp, förses med ytterligare ett avdelande bjälklag och därmed, inom oförändrad övre takhöjd, erhålla dubbelt utrymme.

Härefter fortsätter Almquist:

»Det rättskemiska och (därmed förenade) farmaceutiska statslaboratoriet skulle lämpligen kunna inrymmas uti bottenvåningen till höger om huvudingången, där en del av de etnografiska samlingarna nu äro inrymda (för närvarande ej utställningslokaler). Vid förfrågan har professor Hartmann uttalat, att han intet har att erinra mot, att dessa lokaler finge utbytas mot samma areal alldeles ovanför desamma uti entresolen (vån. 1 tr. upp). Dessa lokaler upptagas nu av 'Drottningens centralkommittés' stickverkstad (och torvkommittén, som får andra motsvarande utrymmen), och då denna i samband med skradderiverkstaden ändå skulle

bort ur huset, anser jag detta arrangement vore lämpligt. I övrigt (d. v. s. 2 tr. upp) skulle de etnografiska samlingarnas lokaler tills vidare bliva oförändrade. Så är även fallet med meteorologiska centralanstalten och fysiska institutionen, så när som på en del obetydliga omändringar.

Den uti förslaget av år 1916 projekterade, omfattande påbyggnaden skulle i och med detta totalarrangement ej således nu komma i fråga, utan byggnaden bibehålla sitt yttre fullkomligt oförändrat som nu. Dessutom är, med tanke på nuvarande svåra byggnadsförhållanden, vad det inre beträffar — utom den oavvisliga reparationen — de minst möjliga tänkbara ingripanden gent emot den gamla byggnadsstommen vidtagna. Det mest omfattande förändringsarbetet kommer sålunda självfallet på inredandet och uppfyllandet med ämbetslokaler uti nuvarande hörsalens och f. d. valmuséets nuvarande stora, ej tillvaratagna volym. Omfattningen för övrigt av inrednings- och reparationsarbetena framgår av kostnadsförslaget.»

De av Almquist sålunda föreslagna åtgärderna sträcka sig, vad yttertak och värmeledning beträffar, över hela byggnadskomplexet men i övrigt endast till de lokaler, som skulle komma att inrymma medicinalstyrelsen samt statens rättskemiska och farmaceutiska institutioner. Medicinalstyrelsen skulle erhålla en golvyta av omkring 1,950 kvadratmeter och de båda laboratorierna tillhopa en golvyta av omkring 460 kvadratmeter. Förutom dessa institutioner skulle i egendomen kvarbliva meteorologiska centralanstalten med omkring 550 kvadratmeters golvyta, vetenskapsakademiens fysiska institution med omkring 350 kvadratmeters golvyta, två kommittéer (torvkommittén och centralupphandlings-sakkunniga) med sammanlagt 195 kvadratmeters golvyta samt etnografiska samlingarna med omkring 1,350 kvadratmeters golvyta, varjämte skulle finnas omkring 200 kvadratmeters ytterligare disponibelt utrymme.

Kostnaderna för förslagets genomförande ställa sig enligt Almquists beräkningar på följande sätt:

A. Själva byggnadsarbetet	kr.	508,500
B. Värme, ventilation och varmvatten	»	156,000
C. Gas, vatten och avlopp	»	100,000
D. Elektrisk installation	»	65,330
Oförutsedda utgifter, ritningar och kontroll, cirka 15 procent av byggnadskostnaderna.....	»	124,400
	Summa kr.	954,230

Då arbetet emellertid icke kunde omedelbart påbörjas, måste därtill, enligt Almquists mening, ytterligare beräknas en säkerhetsmarginal av cirka 20 procent å kostnaderna under A—D här ovan, varigenom sammanlagda kostnadsbeloppet skulle komma att stiga till 1,120,000 kronor.

De detaljerade kostnadsberäkningarna torde, för närmare kännedom om omfattningen och beskaffenheten av de ifrågasatta arbetena, få såsom bilagor fogas till dagens protokoll.

Byggnadsstyrelsen förklarar sig i sitt förberörda utlåtande den 28 februari 1918 vid verkställd granskning av det av Almquist uppgjorda förslaget icke hava funnit något mot detsamma att erinra samt anför i övrigt följande:

Byggnadsstyrelsen.

»Vad kostnaderna beträffar, anser sig styrelsen böra framhålla, att desamma blivit ganska avsevärda, beroende, bland annat, på nödvändigheten att anordna helt ny värmeledning ävensom nytt yttertak av plåt.

Genom realiserandet av detta förslag bleve medicinalstyrelsens nuvarande fastighet n:r 9 vid Svartmangatan disponibel. Densamma innehåller en nyttig golvyta av omkring 740 kvadratmeter och är taxeringsvärderad till 100,000 kronor.

Även om ett ur ekonomisk synpunkt fördelaktigare utnyttjande av ifrågasatt egendom i kvarteret Grönlandet norra genom påbyggnad i enlighet med det tidigare uppgjorda förslaget eljest avgjort vore att förorda, anser sig byggnadsstyrelsen likväl — med hänsyn därtill att behovet av förbättrade lokalförhållanden för medicinalstyrelsen är i så särdeles hög grad trängande, att dess tillgodoseende icke längre kan uppskjutas — böra i underdånighet hemställa, att Eders Kungl. Maj:ts täcktes hos innevarande års riksdag begära erforderliga medel för utförande av de härmed föreslagna reparations- och ändringsarbeten i omförd fastighet.»

Ehuru, med hänsyn till rådande prisläge å byggnadsmarknaden, den nuvarande tidpunkten givetvis är mycket litet ägnad för igångsättande av mera omfattande byggnadsarbeten, har jag likväl, väsentligen av två olika anledningar, funnit mig icke kunna underlåta att nu underställa Kungl. Maj:ts prövning frågan om utförande av dylika arbeten å statens byggnadskomplex i kvarteret Grönlandet norra i Stockholm. Vad som därvid i främsta rummet varit för mig bestämmande, har, såsom torde framgå av vad jag i ärendet redan anført, varit nödvändigheten att snarast möjligt bereda medicinalstyrelsen nya ämbetslokaler. Redan sedan åtskilliga år tillbaka hava lokalanordningarna för medicinalstyrelsen ansetts i hög grad otillfredsställande, och förhållandena hava nu, i och med arbetsbördans tillväxt och personalens därav betingade ökning, utvecklats sig därhän, att styrelsen icke kan under någon längre tid utan väsentligt men för sin verksamhet kvarstanna i de trånga, otidsenliga och delvis ohygieniska lokaler, i vilka styrelsen för närvarande är inrymd. Då jag sålunda på grund av de föreliggande omständigheterna ansett mig nödsakad att nu söka träffa

Departementschefen.

anstalt för ordnande av medicinalstyrelsens sedan flera år tillbaka svävande lokalfråga, har jag givetvis undersökt de möjligheter, som i olika hänseenden kunna förefinnas. Jag har därvid kommit till den uppfattningen, att någon annan och bättre utväg icke står till buds än den, som erbjuder sig i förslaget om styrelsens förflyttning till det numera i statens ägo helt befintliga kvarteret Grönlandet norra. Visserligen bliva för sådant fall en del ändringsarbeten å nämnda byggnadskomplex erforderliga, men dessa böra lämpligen kunna utan alltför stora extra kostnader utföras i samband med den tämligen omfattande renovering av här ifrågavarande byggnader, som i alla händelser torde under den närmaste framtiden behöva företagas.

Jag kommer här till det andra av de skäl, som föranlett mig att nu till behandling upptaga den föreliggande byggnadsfrågan. På sätt arkitekten Almquist i sitt den 12 februari 1918 avgivna tjänstememorial påpekar, befinna sig nämligen byggnaderna å kvarteret Grönlandet norra för närvarande i ett så otillfredsställande skick, särskilt vad yttertak, fasader och värmeledning beträffar, att med hänsyn till omsorgen om byggnadernas bevarande, en genomgripande reparation av desamma under den allra närmaste tiden är oundgängligen påkallad. Då sålunda, oberoende av de ändringsarbeten, som medicinalstyrelsens förflyttning till byggnaderna i fråga skulle nödvändiggöra, staten måste vara beredd på att, om icke omedelbart så dock inom en mycket snar framtid, påtaga sig betydande kostnader för byggnadernas iståndsättande, ligger den tanken givetvis nära, att i samband med ifrågavarande reparationsarbete utföra jämväl det mindre omfattande ändringsarbete, som erfordras för medicinalstyrelsens inrymmande i byggnaderna, helst som därigenom skulle vinnas en synnerligen tillfredsställande lösning av nämnda ämbetsverks svårordnade lokalfråga.

Denna utväg anser jag mig för egen del böra förorda. Vid sådant förhållande och då det av arkitekten Almquist senast utarbetade byggnadsförslaget, vilket ju, på sätt som framgår av den för detsamma lämnade redogörelsen, innefattar hemställan om frågans lösande i den av mig nyss angivna riktningen, jämväl i sina detaljer synes mig acceptabelt, finner jag mig i likhet med byggnadsstyrelsen böra biträda detsamma.

Visserligen kan det synas, som om kostnaderna för förslagets genomförande, särskilt i betraktande av den mindre betydande utrymmesvinst, som därigenom skulle åstadkommas, vore så stora, att det kunde ifrågasättas, huruvida det icke vore lämpligare att i stället upptaga det mera omfattande förslaget av år 1916, vilket ju till följd av de däri ifrågasatta påbyggnaderna skulle medföra väsentligt större utrymmes-

ökning. Denna tanke ligger så mycket närmare till hands, som kostnadskillnaden enligt kalkylerna icke skulle belöpa sig till mera än 386,000 kronor. Härvid är emellertid att märka, att av kalkylerna den ena uppgjordes år 1916 och den andra år 1918, samt att just under den mellanliggande tiden den mest betydande stegringen av byggnadskostnaderna inträffat. Utan någon överdrift kan därför med visshet sägas, att den verkliga kostnadsskillnaden mellan de båda förslagen för närvarande ställer sig flerdubbelt större än den ovan angivna. Härtill kommer att, sedan det numera visat sig, att tandläkareinstitutet icke lämpligen kan jämte medicinalstyrelsen i byggnaderna inrymmas, det skäl, som närmast föranlett 1916 års förslag om på- och tillbyggnader, bortfallit. Ehuru det ökade utrymme, som enligt 1916 års förslag skulle vinnas, i sinom tid givetvis skulle finna användning för annat ändamål, anser jag det likväl under förhandenvarande förhållanden vara försiktigast, att staten icke inlåter sig på byggnadsföretag i större utsträckning än som erfordras för tillgodeende av redan förefintliga oundgängliga behov. Till följd härav och då jag ingalunda är övertygad om, att de ökade kostnader som ett genomförande under nuvarande höga byggnadspriser av 1916 års förslag skulle medföra, verkligen skulle motsvaras av värdet av den vunna utrymmesökningen, anser jag mig, såsom redan nämnt, böra giva mitt förord åt det senast utarbetade, mindre omfattande förslaget.

Slutligen anser jag mig böra framhålla, att någon olägenhet icke torde uppstå därav, att, på sätt som föreslagits, endast två av den statsmedicinska anstaltens tre avdelningar inrymmas i här ifrågavarande byggnader. Dessa två intaga nämligen i förhållande till den tredje avdelningen, den medicinskt-bakteriologiska eller, såsom den numera kallas, statens bakteriologiska laboratorium, en fullt fristående ställning. Då fråga år 1915 uppstod om förflyttning av jämväl denna avdelning till byggnaderna i kvarteret Grönlandet norra, mötte detta också bestämt motstånd från bland andra anstaltens föreståndare, som i ett yttrande, återgivet i förberörda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden den 18 februari 1916, i stället hävdade den meningen, att avdelningen borde förläggas i sammanhang med dess stallar. Frågan om organisationen av statens bakteriologiska laboratorium är för övrigt nu under utredning av en av Kungl. Maj:t den 25 september 1917 på civildepartementets föredragning förordnad kommitté, i vars uppdrag jämväl ingår att taga under övervägande spörsmålet om lämpliga lokaler för laboratoriet. Innan resultatet av denna utredning föreligger, torde det sålunda icke vara lämpligt att träffa någon anstalt eller göra något ut-

talande i laboratoriets lokalfråga. Att densamma kan lösas fullt fristående från de övriga avdelningarnas är emellertid säkert.

Huru, i händelse av bifall till förslaget om medicinalstyrelsens förflyttning till kvarteret Grönlandet norra, den fastighet, i vilken styrelsen för närvarande är inrymd, skall disponeras, är jag för närvarande icke beredd att uttala mig om. Avgörandet härutinnan torde ock utan olägenhet kunna anstå till en senare tidpunkt.

Min åsikt är sålunda, att medel nu böra av riksdagen äskas för utförande av de i arkitekten Almquists senaste förslag upptagna reparations- och ändringsarbeten å byggnaderna i kvarteret Grönlandet norra. Då byggnadsarbetet i varje fall icke lärer omedelbart kunna taga sin början, torde några medel emellertid icke behöva ställas till förfogande förrän under år 1919. Däremot synes det mig, med hänsyn till vikten av att arbetet, då det kan taga sin början, bedrives med all nödig skyndsamt, önskligt, att *hela* det för ändamålet erforderliga anslaget göres disponibelt under sistnämnda år och sålunda, givetvis såsom reservationsanslag, uppföres å sagda års stat.

Medel för bestridande av anslaget hava icke beräknats i det för riksdagen framlagda förslaget till riksstat för år 1919, men anhåller jag att framdeles få anmäla förslag rörande beredandet av tillgång till täckande av ifrågavarande medelsbehov.

På grund av vad sålunda anförts, hemställer jag, att Eders Kungl. Maj:t måtte i proposition föreslå riksdagen

att för utförande, i enlighet med vad jag här ovan närmare utvecklats, av vissa reparations- och ändringsarbeten å de i kvarteret Grönlandet norra i Stockholm befintliga byggnaderna å extra stat för år 1919 under sjunde huvudtiteln anvisa ett reservationsanslag av 1,120,000 kronor.

Vad föredragande departementschefen sålunda hemställt, däri statsrådets övriga ledamöter instämde, behagade Hans Maj:t Konungen bifalla; och skulle proposition i ämnet till riksdagen avlätas av den lydelse, bil. litt. . . . vid detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Hans von Arnold.

Bilaga A.

Kostnadsberäkning

till reparations- och omändringsarbeten i egendomen kvarteret Grönlandet norra enligt förslag av arkitekt B. Almquist, 1918, i och för inrymmande av medicinalstyrelsen, rättskemiska och farmaceutiska statslaboratorierna m. fl. statsinstitutioner.

1. Arbeten för pannrum och kolförråd m. m.
i källare mot Kammakaregatan.

	Upprivning av gamla golv m. m.	300	
200 m ³	Utschaktning av för närvarande outnyttjade utrymmen	kr. 14	2,800
180 »	Schaktning för sänkning av golv i övriga utrymmen	» 12	2,160
	Rivning av hjärtmur i pannrummet, inklusive inläggning av balkar och uppsättning av kolonn		1,800
	Grundförstärkning och -komplettering vid nedschaktningarna		4,000
	Större muröppning mellan kolkällarne		950
4 st.	Dörrhål uppbrytas i grundmurarna	kr. 250	1,000
3 »	Nya fönsteröppningar med luckor m. m. mot gatan	» 325	975
1 »	D:o d:o med fönsterluft mot gården		350
	Komplettering av sockel		300
	Grundläggning för skorstensstock		150
14 m ³	Nya betongväggar för trappa m. m. inklusive formar	kr. 60	840
90 m ²	Formar för betonggjutning	» 5	450
3 st.	Dörrhål igenmuras	» 40	120
18 »	Trappsteg av stålslipad cement	» 20	360
	Anordnande av ny ingång från gården		400
	Genombrytningar för skorstensstock genom hela byggnadens höjd		600
	Murnings- och efterlägningsarbeten för densamma		2,000
	Murning av rökkanal för pannorna		1,800
	Valv och väggar slamm- och kalkas		1,100
170 m ²	Stålslipade cementgolv på grusfyllning ...	kr. 12	2,040
	Reparation av gamla fönster och luckor		100
2 st.	Dörrluffer		125
	Fundament för pumpar m. m.		450
	Diverse inredning i apparatrum		300
	Målningsarbeten	400	25,870

Bihang till riksdagens protokoll 1918. 1 saml. 260 häft. (Nr 294.)

Bostad åt eldare:

	Uppbrytning av dörrhål	230		
	Igensättning av tvenne dörrhål	100		
	Delvis rivning av gammal vägg	45		
	Ventil till skafferi	55		
	Nya väggar för garderob och skafferi	225		
	Kakelugnar rivs och ny spis uppsättes i köket	400		
4 st.	Dörrluft	280		
	Reparation av gamla dörrar och fönster	160		
	Komplettering av golven	350		
	Komplettering av puts och snickerier	325		
	Inredningsarbeten i kök, skafferi, tambur och garderob	360		
	Målningsarbeten	600	3,130	29,000

2. Medicinalstyrelsens lokaler.*Bottenvåningen: inredande av tvenne vaktmästare-
lägenheter i byggnaden mellan gårdarna.*

	Gamla golven uppbrutas och fyllning bortföres	950		
	Nya golv å underlag av betong, isolering och fyllning	4,300		
	Isolering av väggarnas nedre delar	500		
3 st.	Nya fönster, inklusive murningsarbeten kr. 300	900		
3 »	Nya enkeldörrar, inklusive genombryt- ningar	» 160 480		
2 »	Nya garderobsdörrar, inklusive d:o	» 130 260		
37 m ²	Nya mellanväggar, tjockare	» 20 740		
35 »	D:o d:o, tunnare	» 12 420		
	Ny ytterdörr jämte steg m. m. till portgången	250		
	Igensättning av gammal dörr	60		
2 st.	Nya ventiler	kr. 45 90		
	Trappa invid norra tamburen omlägges	800		
	Anordnande av rökrör från köksspisarna	950		
	Komplettering av puts å väggar och tak	400		
	Nya dörrar och socklar	600		
2 »	Köksinredningar, inklusive spisar och skafferier m. m.	kr. 650 1,300		
	Inredningsarbeten i tamburer och garderob m. m.	100		
	Målningsarbeten	1,150	14,250	
<i>Inredning av portvaktslägenhet:</i>				
	Flyttning av 2 stycken dörrar	170		
	Ny dörr med genombrytning	160		
	Muröppning för tambur	140		
	Ventil anordnas	45		
	Omläggning av golv under trappan, i tamburen	135		
	Rivning av gamla mellanväggar	25		

23 m ²	Nya mellanväggar	kr. 12	276	
	Nya dörrar och socklar		450	
	Reparation av golv		350	
	Komplettering av puts		225	
	Inredning av kök, skafferi, tambur och garderob		700	
	Målningsarbeten		600	3,276
<i>Våningen 1 tr. upp:</i>				
Kameralbyrån och registratorskontor:				
	Rivning av gamla eldstäder och mellanväggar ...		700	
	Komplettering av hjärtmur vid kassavalv		450	
	Armerade betongväggar, golv och tak för kassa-			
	valvet		9,000	
	Kassavalvsdörr		3,000	
	Rivning av murverk och bjälklag för nya kassa-			
	valvet		400	
2 st.	Större muröppningar	kr. 300	600	
3 »	Nya dörrhål	» 80	240	
20 m ²	Nya mellanväggar, tjockare	» 20	400	
13 »	D:o d:o, tunnare	» 15	195	
	Komplettering av bjälklag efter riven trappa ...		300	
	D:o av mellanvägg		50	
120 »	Nya golv av furu	kr. 12	1,440	
	Omläggning av gamla golv, inklusive komplet-			
	teringar		1,800	
	Golv i toaletter, av plattor på underlag		350	
	Komplettering av puts å väggar och tak		2,000	
	Insättning och justering av gamla dörrar		100	
5 st.	Nya toalettrumsdörrar	kr. 50	250	
	Reparation av gamla fönster och dörrar		1,400	
	Komplettering av socklar och lister		450	
	Målningsarbeten		4,300	
	Inredning i kapprum m. m.		400	27,825
<i>Stora vestibulen norr om portgången till Drottninggatan samt förrum och trappa till våningen 1 tr. upp:</i>				
	Reparation av trappsteg, puts och snickerier m. m.		2,600	
	Målnings- och uppsnygningsarbeten		800	3,400
<i>Byggnaden mellan gårdarna inredes i två etager, (2 och 3 tr. upp).</i>				
	Uppbrytning av golv i nuvarande stora lokalen		400	
	Anläggningsmur för ny hjärtmur av tegel		300	
70 m ³	Tegelmurning för hjärtmur m. m. genom två vå-			
	ningar	kr. 70	4,900	
16 st.	Nya fönsteröppningar uppbyggnad	» 100	1,600	
3 »	Nya dörröppningar d:o	» 80	240	

	Bilning av anfang för nytt bjälklag mellan våningarna	250	
350 m ²	Nytt bjälklag av armerad betong mellan våningarna	kr. 50	17,500
	Gamla bjälklaget över våningen 3 tr. upp repareras och isoleras mot kyla		5,250
460 »	Nya mellanväggar, tjockare	kr. 20	9,200
30 »	D:o d:o, tunnare	» 15	450
335 »	Furugolv, med användande av gammalt trä delvis	» 8	2,680
335 »	Nya furugolv på underslag	» 15	5,025
	Spiraltrappa av gjutjärn mellan våningarna		2,500
340 »	Rörning och puts på gamla bjälklaget 3 tr. upp	kr. 4.50	1,530
340 »	Kalkputs å nya betongbjälklaget	» 3.50	1,190
	Komplettering av puts på väggar		1,800
	Ommurning av bröstvärn i våningen 3 tr. upp		700
16 luft.	Nya fönster	kr. 150	2,400
30 »	Gamla fönster justeras och kompletteras med bänkar etc.	» 50	1,500
29 st.	Enkeldörrar med karmar	» 60	1,740
7 »	Garderobsdörrar med d:o	» 50	350
	Socklar i alla rum		700
	Inredning i kapprum, diskrum och garderober m. m.		650
	Målningsarbeten		7,000
			69,855
	<i>Hörsalen inredes i två etager, med tjänsterum i den nedre och arkivlokaler i den övre:</i>		
	Rivning av läktare, estrad och innertak m. m.		1,300
	Uppbrytning av salens golv med underslag		350
	Murning av fundament för kolonner		300
	Konstruktioner av armerad betong för uppbyggande av bjälklag		2,800
280 m ²	Nytt bjälklag av armerad betong mellan våningarna	kr. 60	16,800
280 »	D:o d:o av d:o d:o över biblioteks- och arkivlokaler	» 50	14,000
	Bilning av anfang för de nya bjälklagen		450
	Nya dörr- och fönsteröppningar i murverk		350
205 »	D:o mellanväggar, tjockare	kr. 20	4,100
35 »	D:o d:o, tunnare	» 15	525
270 »	Furugolv i våningen 2 tr. upp, på nya underslag i fyllning	» 15	4,050
280 »	Stålslipade cementgolv på grusfyllning 3 tr. upp	» 12	3,360
280 »	Fyllning och avriven betongsats å vindsbjälklaget	» 10	2,800

	Komplettering och uppstöttning av yttertaklaget	650	
560 m ²	Kalkputs på nya betongbjälklagen	kr. 3.50	1,960
	Komplettering av puts på väggar		1,000
	Bortbilning av lister och imurning av nischer m. m.		300
	Reparation av gamla fönster		650
3 st.	Nya branddörrar	kr. 550	1,650
1 luft	Pardörrar med karm		110
7 st.	Enkeldörrar med karmar	kr. 60	420
7 »	Garderbsdörrar med d:o	» 50	350
	Socklar i alla lokaler		300
	Inredning för bibliotek och arkiv, med hyllor enligt riksarkivets modell		14,000
8 luft.	Fönsterlucker 3 tr. upp	kr. 450	3,600
	Målningsarbeten		3,500
			79,675
	<i>Våningen 2 tr. upp: lokaler som icke ingå i ny- inredning av byggnaden mellan gårdarna och hörsalsbyggnaden.</i>		
	Rivning av gamla eldstäder		300
	D:o av norra hörsalstrappan och komplettering av bjälklag efter densamma		2,400
	Rivning av tegelväggar, norra trappan i bygg- naden mot Drottninggatan, inklusive inläggning av balkar		1,200
2 st.	Större muröppningar för korridorer		750
4 »	Mindre muröppningar	kr. 200	800
	Norra väggen vid södra hörsalstrappan ommuras		550
10 »	Nya dörrhål upptagas	kr. 80	800
	Ny fönsteröppning mot gården		100
	Reparation och komplettering av trappsteg i trappor, belägna inom Med.-styrelsens lokaler		2,200
4 »	Dörrhål igenmuras	kr. 50	200
1 150 m ²	Golv uppbyggnad, omläggas och kompletteras »	8	9,200
	Förstuguplaner kompletteras		650
	Reparation och komplettering av puts å väggar och tak		5,000
245 »	Nya mellanväggar, tjockare	kr. 20	4,900
40 »	D:o d:o, tunnare	» 15	600
	Reparation av gamla fönster		4,500
	D:o » » dörrar		540
	Ny fönsterluft		150
	Ny större dörrluft		145
21 st.	Nya enkeldörrar med karmar	kr. 60	1,260
8 »	D:o garderbsdörrar med d:o	» 50	400
	Sekundärfönster i trappa		100
	Komplettering av socklar och paneler ävensom ledstänger m. m.		3,000

Inredningsarbeten i kapprum, skrubbar och toaletter	1,200	
Målningsarbeten	12,500	53,445
<i>Våningen 3 tr. upp: trappor, förstugor och läsrum.</i>		
Rivning av norra hörsalstrappan och nytt bjälklag av armerad betong över lokalen	1,500	
Nya väggar för anordnande av ingång till veterinärbyrån	350	
Reparation och komplettering av golv och trappor	700	
Komplettering av puts	450	
Reparation av gamla fönster och dörrar	200	
Komplettering av socklar och ledstänger m. m.	174	
Målningsarbeten	900	4,274
		256,000

3. Rättskemiska och farmaceutiska statslaboratoriernas lokaler.

Bottenvåningen:

2 st.	Nya fönster med muröppningar	kr. 225	450	
5 »	Muröppningar	» 200	1,000	
4 »	Nya dörrhål	» 100	400	
5 »	Dörrhål igenmuras	» 50	250	
115 m ²	Gamla golv uppbrutas och fyllningen bortföres	» 6	690	
105 »	Nya golv å underlag av betong, isolering och fyllning	» 30	3,150	
10 »	Toaletterumsgolv å isolerat underlag	» 40	400	
52 »	Nya golv av asfalt på underlag i nr 9, 18 och 19	» 40	2,080	
	Omläggning av gamla golv och delvis nya av furu		2,600	
	Isolering av väggars nedre del i en del lokaler		1,200	
215 »	Bjälklag ovan lokaler mot Vallingatan och jämsides ligande mot gården omläggas	kr. 30	6,450	
	Uppstöttningar och kompletteringar i och för detta arbete		1,300	
230 »	Nya mellanväggar, tjockare	kr. 20	4,600	
24 »	D:o d:o, tunnare	» 15	360	
	Reparation av gamla fönster		1,400	
	D:o » » dörrar		350	
15 st.	Nya enkeldörrar med karmar	kr. 60	900	
4 »	D:o garderobsdörrar med d:o	» 50	200	
	Komplettering av puts å väggar och tak		3,300	
	Komplettering av socklar		600	
	Inredningsarbeten i kapprum, förråd och diskrum m. m.		1,120	
	Målningsarbeten		5,200	38,000

4. Riksmuseets etnografiska avdelning.

Våningen 1 tr. upp:

Kompletteringsarbeten efter omläggning av bjälklag över en del av statslaboratoriernas lokaler	1,500
--	-------

Reparationsarbeten efter borttagande av gamla värmeledningen	1,200	
Reparationsarbeten för övrigt å puts och snickerier samt uppsnygningsarbeten	2,700	
<i>Våningen 2 tr. upp:</i>		
Komplettering av golv efter gamla värmeledningens borttagande	3,200	
Reparation och målning av fönster	3,400	12,000

5. Meteorologiska centralanstaltens lokaler.

Bottenvåningen:

Rivning av norra hörsalstrappan och inläggning av nytt golv i denna lokal, samt komplettering av puts och snickerier	1,300	
Ny vägg mot förstuga, inklusive dörrparti	600	
Kompletteringsarbeten efter gamla värmeledningens borttagande	700	
Rivning av gamla kakelugnar, varefter kompletteras	400	
Spiraltrappa rives och bjälklaget igenlägges m. m.	200	
Reparation av fönster och dörrar	1,200	
Målnings- och uppsnygningsarbeten	3,600	8,000

6. Torvkommitténs blivande lokaler.

Våningen 1 tr. upp:

Rivning av spiraltrappa till övre våningen samt kakelugn m. m. inklusive kompletteringar	350	
Reparation av golv och puts	700	
Justering av fönster och dörrar	450	
Målningsarbeten	1,000	2,500

7. Fysiska institutionens lokaler.

Våningen 1 tr. upp:

Reparations- och uppsnygningsarbeten	400	
--	-----	--

Våningen 3 tr. upp:

Kompletteringsarbeten efter gamla värmeledningens borttagande	350	
Reparation av fönster och dörrar	750	
Målnings- och uppsnygningsarbeten	2,000	3,500

8. Trappuppgångar och förstugor för gemensamt bruk.

Reparation och komplettering av trappsteg och planer	8,500	
Reparation av puts och snickerier	2,100	
Större muröppning uppbytes i förstuga 2 tr. upp mot Vallingatan	400	
Målningsarbeten	2,500	13,500

9. Disponibla lokaler i bottenvåningen, 1 tr. upp i vinden.

Kompletteringsarbeten efter borttagning av gamla värmeledningar	800	
Rivning av gamla eldstäder m. m.	650	
Reparation av golv och puts	2,000	
Justering av fönster och dörrar	1,750	
Målnings- och uppsnygningsarbeten	3,800	9,000

10. Utvändiga arbeten.

3,050 m ²	Lagning, vattenrivning och delvis omputsning av gatu- fasaderna	kr. 5	15,250	
2,900 »	D:o d:o å gårdsfasaderna	» 3.50	10,150	
287 »	Gamla socklar omhuggas delvis och komplet- teras, mot gatorna	» 30	8,610	
180 »	D:o d:o mot gårdarna	» 20	3,600	
	Målning av fönster och dörrar		3,000	
4,700 »	Ny plåttäckning å yttertak samt reparation av taklag kr. 12		56,400	
	Nya stuprör, fönsterbleck och listbeslag m. fl. plåtarbeten samt nockräcken		12,990	110,000

11. Diverse arbeten.

Rengöring av källareutrymmen	1,000	
Håltagnings- och efterlagningsarbeten för rör- och elek- triska ledningar	6,500	
Ställningar, inhägnader och rengöringar m. m.	16,800	
Komplettering av stensättning å gårdarna	1,200	
Gårdarnas planering och grusning samt planteringar	1,500	27,000
		<u>Kronor 508,500</u>

Stockholm den 11 februari 1918.

Knut Bildmark.

Bilaga B. och C.

Enligt uppdrag har undertecknad utfört ny kostnadsberäkning för värme samt gas-, vatten- och avloppsledningar inom lokaler för medicinalstyrelsen, rättskemiska och farmaceutiska statslaboratorierna m. fl. institutioner, i nuvarande Vetenskapsakademiens hus.

B. Kostnaden för *värmeledningsanläggningen* kan med nuvarande priser approximativt beräknas till följande belopp:

för medicinalstyrelsens lokaler	Kr.	72,000
» rättskemiska och farmaceutiska statslaboratorierna	»	28,000
» övriga lokaler	»	56,000
		<hr/>
	för värmeledningen kronor	156,000

C. För *gas-, vatten- och avloppsledningar*,
inom medicinalstyrelsens lokaler
 Kr. | 44,000 || » rättskemiska och farmaceutiska statslaboratorierna | » | 56,000 |
| | | --- |
| | Kr. | 100,000 |

Inom övriga lokaler antages att befintliga ledningar m. m. för gas, vatten och avlopp kunna användas oförändrade varför någon ny inredning ej beräknats för desamma.

I ovanstående pris ingå ej några som helst byggnadsarbeten.

Stockholm den 7 februari 1918.

Hugo Theorell.

Oskar Ström.

*Bilaga D.***Approximativt kostnadsförslag**

å elektriska installationer i ombyggnaden inom gamla vetenskapsakademihuset i kvarteret Grönlandet norra.

1. Medicinalstyrelsens lokaler samt 3:ne bostäder för vaktmästare.

<i>a.</i>	Ledningsnät för elektrisk belysning med		
	i bottenvåningen	20 glödlampor	
	i vån. 1 tr. upp	51 »	
	i » 2 » »	175 »	
	i » 3 » »	62 »	
		S:a 308 glödlampor	
	samt en kraftkontakt för 5 amp.		21,750
<i>b.</i>	Elektrisk ringledningsanläggning för tillsammans 64 tryckknappar	2,600	24,350

2. Rättskemiska och farmaceutiska statslaboratorierna.

<i>a.</i>	Ledningsnät för elektrisk belysning med tillsammans 193 glödlampor		13,500
<i>b.</i>	Ledningsnät för elektrisk kraftöverföring med tillsammans		
	45 kraftkontakter à 4 amp.		
	1 elektromotorfläkt för 0.5 hkr. och		
	1 elektrolysapp. för 10 amp. och 220 volt		5,000
<i>c.</i>	Elektrisk ringledningsanläggning för tillsammans 14 tryckknappar	560	19,060

3. Värmeledningsavdelningen samt bostad för eldare.

<i>a.</i>	Ledningsnät för elektrisk belysning med tillsammans 15 glödlampor		1,200
<i>b.</i>	Ledningar för elektrisk motordrift med		
	2 fläktar för 2 hkr		
	1 pump » 2 »		4,000
			5,200

4. Etnografica.

	Ledningsnät för elektrisk belysning 1 tr. upp med tillsammans 40 glödlampor		3,200
--	---	--	-------

5. Meteorologiska centralanstalten.

<i>a.</i>	Ledningsnät för elektrisk belysning med tillsammans 70 glödlampor	5,000	
<i>b.</i>	Elektrisk ringledningsanläggning för tillsammans 23 tryckknappar	920	5,920

6. Torvkommittén.

a. Ledningar för elektrisk belysning med 18 glödlampor	1,450	
b. Elektriska ringledningar för 3 tryckknappar	150	1,600

7. Disponibla lokaler m. m.

Ledningsnät för elektrisk belysning med tillsammans 80 glödlampor	6,000	
		Kronor 65,330

Ovanstående kostnadsberäkningar äro grundade på nuvarande priser å materiel och arbete.

I ovanstående kostnadsberäkning är *ej* inberäknat armatur för belysningen, elektromotorer och övriga apparater såsom hörande till utrustningen.

Stockholm den 6 februari 1918.

John Blomquist.